

บทที่ 5

ประเภทของประโยคคำสั่งแบ่งตามความหมายในเชิงต่าง ๆ

ในบทที่ 3-4 ได้กล่าวถึงลักษณะโครงสร้างของประโยคคำสั่งประเภทต่าง ๆ ไว้แล้ว ในบทนี้จะได้พิจารณาว่า โครงสร้างแต่ละประเภทนั้น ๆ อาจจะใช้ในประโยคคำสั่งที่มีความหมาย ในเชิงใดได้บ้าง เป็นต้นว่า คำสั่งเชิงบังคับ, คำสั่งเชิงขอร้อง ฯลฯ ประโยคคำสั่งที่มีความหมายในเชิงต่าง ๆ นี้ อาจแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท คือ

5.1 คำสั่งประเภทบังคับ

ลักษณะของคำสั่งประเภทบังคับนี้ จะประกอบไปด้วยประโยคที่เริ่มต้นด้วยคำกริยา หรือ คำหน้ากริยา หรือ สรรพนามบุรุษที่ 2 หรือ คำเรียกผู้ฟัง

5.1.1 ประโยคหนึ่งตำแหน่ง ได้แก่ประโยคที่มีแต่คำกริยา ไม่มีคำชนิดอื่น ๆ

เช่น

เดิน

เขียน

นั่งลง

5.1.2 ประโยคสองตำแหน่ง ได้แก่ประโยคที่เริ่มต้นด้วยคำกริยา เช่น

5.1.2.1 ประโยคที่ประกอบด้วยคำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม)

และคำกริยากรรมย่อย เช่น

เดิน + ช้า ๆ

ทำงาน + เร็ว ๆ

นั่งลง + ค่อย ๆ

5.1.2.2 ประโยคที่ประกอบด้วยคำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม)

และคำหลังกริยา เช่น

ไป + เสีย

เก็บสมุด + ไป

ในที่นี้จะไม่กล่าวรวมถึงคำสั่งท้าย เพราะได้กล่าวโดยละเอียดแล้วในบทที่ 4 ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หน้า 42

กระโดดขึ้น + มา

5.1.2.3 ประโยคที่ประกอบด้วยคำกริยา(หรือคำกริยา + คำนาม) และคำวิเศษณ์ (เคี้ยวนี้)² เช่น

นอน + เคี้ยวนี้

เขียนจดหมาย + เคี้ยวนี้

อุกธน์ + เคี้ยวนี้

5.1.3 ประโยค 3 คำแทนง ไทแก5.1.3.1 ประโยคที่ประกอบด้วยคำกริยา(หรือคำกริยา + คำนาม) คำวลีกริยา, และคำกริยาอกรรมขอย เช่น

พูด + ไป + ซำ ๆ

ตงตมุก + มา + เร็ว ๆ

นั่งอง + เสีย + ที ๆ

5.1.3.2 ประโยคที่ประกอบด้วยคำกริยา(หรือคำกริยา + คำนาม), คำวลีกริยา และ คำวิเศษณ์³ เช่น

พูด + ไป + เฉย

เก็บของ + ไว + เคี้ยวนี้

นั่งอง + เสีย + ที

5.1.3.3 ประโยคที่ประกอบด้วยคำหน้ากริยา⁴, คำกริยา และคำว่า "ไป"

เช่น

ไป + นอน + ไป

ไป + ทำงาน + ไป

ไป + ดองซำ + ไป

² คำวิเศษณ์อื่น ๆ เช่น "ที" "เฉย" "นอน" จะไม่มีอยู่ในกรณีนี้³ คำวิเศษณ์ "นอน" จะไม่มีอยู่ในกรณีนี้⁴ ประโยคหนึ่งขึ้นด้วยด้วย "มา" และลงท้ายด้วย "มา" ไม่มีอยู่ในกรณีนี้ เพราะ "มา....มา" ไม่มีความหมายในเชิงบังคับ แต่เป็นการเชิญชวนมากกว่า

- 5.1.3.4 ประโยคที่ประกอบด้วยคำ "ยังจะ" กริยา, และ "อยู่อีก" เชน
 ยังจะ + นอน + อยู่อีก
 ยังจะ + ร้องเพลง + อยู่อีก
 ยังจะ + เทวรา + อยู่อีก

5.1.4 ประโยค 4 คำแทน โคนก

- 5.1.4.1 ประโยคที่ประกอบด้วยคำกริยา, (หรือคำกริยา + คำนาม), คำหลังกริยา, คำกริยากรรมขอย, และคำวิเศษณ์⁵ เชน
 ชุก + ไป + ตรง ๆ + เอย
 สงของ + มา + เร็ว ๆ + เคี้ยวนี้
 นั่งอง + เขี่ย + ที ๆ + เคี้ยวนี้

- 5.1.4.2 ประโยคที่ประกอบด้วย สรรพนามบุรุษที่ 2 หรือคำเรียกผู้ฟัง, "ทอง" คำกริยา, และคำวิเศษณ์⁶
 เขอ + ทอง + ทิน + เคี้ยวนี้
 แคง, เขอ + ทอง + ไปชอบ + เคี้ยวนี้
 คุณ + ทอง + นั่งอง + เคี้ยวนี้

5.2 คำตั้งประเภทนาม

ลักษณะของคำตั้งประเภทนี้ จะประกอบไปด้วยประโยคที่เริ่มทับด้วย "กริยา" "หยุด" หรือ คำว่า "อย่า"

- 5.2.1 ประโยคหนึ่งคำแทน โคนก ประโยคที่มีแค่คำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม) ไม่มีคำชนิดอื่น เชน

- หยุด
- หยุดเขี่ย
- หยุดเทว

⁵ "นี้" ไม่ได้อยู่ในกรณีนี้
⁶ ในบางกรณีอาจจะไม่มี "คำวิเศษณ์" ก็ได้ เชน เขอ + ทอง + ไปทำงาน และ "วิเศษณ์" ที่ปรากฏในกรณีนี้จะมีแค่คำว่า "เคี้ยวนี้" เท่านั้น

5.2.2 ประโยคสองคำแต่ง ได้แก่ ประโยคที่ประกอบด้วย "อย่า" และ คำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม) เช่น

อย่า + วิ่ง

อย่า + ทำงาน

อย่า + นึกเป็นอัน

5.2.3 ประโยค 3 คำแต่ง ได้แก่ ประโยคที่ประกอบด้วย "อย่า" คำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม) และคำกริยาออกกรรมขอย หรือ คำหลังกริยา หรือคำวิเศษณ์

5.2.3.1 ประโยคที่ประกอบด้วย "อย่า" คำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม) และ คำกริยาออกกรรมขอย เช่น

อย่า + เก็บ + มาก ๆ

อย่า + ดึงเชือก + คึง ๆ

อย่า + นั่งยอง + แรง ๆ

5.2.3.2 ประโยคที่ประกอบด้วย "อย่า" คำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม และ คำหลังกริยา เช่น

อย่า + ชุก + ไป

อย่า + แขว่นเสื้อ + ไว้

อย่า + ทองจำ + มา

5.2.3.3 ประโยคที่ประกอบด้วย "อย่า" คำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม) และคำวิเศษณ์ ⁷ เช่น

อย่า + ชุก + เฉย

อย่า + เชิญจนหมาย + เฉย

อย่า + นั่งยอง + เฉย

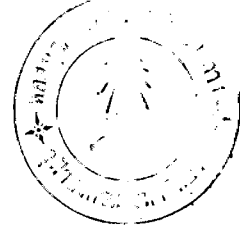
⁷ คำวิเศษณ์ที่ปรากฏในกรณีนี้จะมีความหมาย คือ "เฉย"

5.2.4 ประโยค 4 คำแทน ได้แก่ประโยคที่ประกอบด้วย "อย่า" คำกริยา,
(หรือคำกริยา + คำนาม), คำหลังกริยา และคำวิเศษณ์ เช่น

อย่า + ชุก + ไป + เอย

อย่า + ชงรอง + มา + เอย

อย่า + ทองจำ + ไว้ + เอย

5.3 คำสั่งประเภทขอร้องอ่อนวอน

ลักษณะของประโยคคำสั่งประเภทนี้ จะประกอบไปด้วย ประโยคที่เริ่มต้นด้วยคำกริยา หรือ คำ "กรุณา" "โปรด" "วอน" หรือ "ช่วย" คำใดคำหนึ่ง และประโยคที่เป็นคำตาม แต่แสดงความหมายเป็นคำสั่ง

5.3.1 ประโยค 2 คำแทน ได้แก่ประโยคคำสั่งที่ประกอบด้วยคำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม) และคำวิเศษณ์⁸ เช่น

ตะโกน + ที

ขอขมน + หน่อย

ทบทวน + หน่อย

5.3.2 ประโยค 3 คำแทน ได้แก่ประโยคคำสั่งที่ประกอบด้วยคำกริยา, คำกริยากรรมขอบ หรือคำหลังกริยา และคำวิเศษณ์ เช่น

5.3.2.1 ประโยคคำสั่งที่ประกอบด้วยคำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม), คำกริยากรรมขอบ และคำวิเศษณ์ ได้แก่

เก็บ + เร็ว ๆ + หน่อย

ชงรอง + ที ๆ + หน่อย

นอนลง + คอย ๆ + หน่อย

⁸ คำวิเศษณ์ที่ปรากฏในกรณีจะมีเพียง 2 ตัว คือ "ที" และ "หน่อย" สำหรับ "ที" ตามความเป็นจริงแล้วหมายถึง "ให้" และ "ให้" ไว้ในฐานะที่เข้าใจ

5.3.2.2 ประโยคคำสั่งที่ประกอบด้วยคำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม) คำหลังกริยา และคำวิเศษณ์ โคนแก่

เดิน + ไป + หน่อย

ส่งของ + มา + หน่อย

เดินขึ้น + เียบ + หน่อย

เก็บของ + ไว้ + หน่อย

5.3.3 ประโยค 4 คำแต่ง โคนแก่ประโยคคำสั่งที่ประกอบด้วยคำกริยา หรือคำ "กรูณา", "โคไปรค" "วาน", หรือ "ช่วย" คำโคคำหนึ่ง และคำหลังกริยา, และคำกริยากรรมขอบ และ คำวิเศษณ์ เชน

5.3.3.1 ประโยคคำสั่งที่ประกอบด้วยคำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม)

คำหลังกริยา, คำกริยากรรมขอบ, และคำวิเศษณ์ เชน

ของ + ไป + เนา ๆ + หน่อย

แจนเชื้อ + ไว้ + คี ๆ + คี

เท่นรำ + มา + เร้ว ๆ + หน่อย

5.3.3.2 ประโยคคำสั่งที่ประกอบด้วย "กรูณา" "โคไปรค" "วาน"

หรือ "ช่วย" คำโคคำหนึ่ง และคำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม) และคำว่า "ให้" และ คำวิเศษณ์ เชน

กรูณา + ประภาศ + ให้ + หน่อย

โคไปรค + เขียนจดหมาย + ให้ + หน่อย

วาน + ร้องเพลง + ให้ + คี

ช่วย + ทำงาน + ให้ + คี

5.3.3.3 ประโยคคำสั่งที่ประกอบด้วย "กรูณา" "โคไปรค" "วาน"

หรือ "ช่วย" คำโคคำหนึ่ง และคำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม) และคำกริยากรรมขอบ และคำวิเศษณ์ เชน

๑
 ๒
 ๓
 ๔
 ๕
 ๖
 ๗
 ๘
 ๙
 ๑๐
 ๑๑
 ๑๒
 ๑๓
 ๑๔
 ๑๕
 ๑๖
 ๑๗
 ๑๘
 ๑๙
 ๒๐
 ๒๑
 ๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

5.3.3.4 ประโยคคำสั่งที่ประกอบไปด้วยคำ "กรุณา" "โคไปรค" หรือ คำใดคำหนึ่ง และคำกริยา(หรือคำกริยา + คำนาม) คำหลังกริยา และคำวิเศษณ์ เช่น

๑
 ๒
 ๓
 ๔
 ๕
 ๖
 ๗
 ๘
 ๙
 ๑๐
 ๑๑
 ๑๒
 ๑๓
 ๑๔
 ๑๕
 ๑๖
 ๑๗
 ๑๘
 ๑๙
 ๒๐
 ๒๑
 ๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

5.3.4 ประโยค 5 คำ แทน โค ประโยคที่ประกอบด้วย "กรุณา" "โคไปรค" "วาน" หรือ "ช่วย" คำใดคำหนึ่ง และ คำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม) และคำหลังกริยา และคำกริยากรรมยอบ และคำวิเศษณ์ เช่น

๑
 ๒
 ๓
 ๔
 ๕
 ๖
 ๗
 ๘
 ๙
 ๑๐
 ๑๑
 ๑๒
 ๑๓
 ๑๔
 ๑๕
 ๑๖
 ๑๗
 ๑๘
 ๑๙
 ๒๐
 ๒๑
 ๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

5.3.5 ประโยคคำถามที่แสดงความหมายเป็นคำสั่ง เช่น

๑
 ๒
 ๓
 ๔
 ๕
 ๖
 ๗
 ๘
 ๙
 ๑๐
 ๑๑
 ๑๒
 ๑๓
 ๑๔
 ๑๕
 ๑๖
 ๑๗
 ๑๘
 ๑๙
 ๒๐
 ๒๑
 ๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

5.4 ประโยคคำสั่งประเภทชักชวน

ลักษณะของประโยคชนิดนี้ จะต้องมีคำอัญญา^๑ "เดอะ" เสมอ นอกจากประโยคที่เริ่มต้นด้วยคำ "เจ็ญ"

^๑ดูเพิ่มเติมในบทที่ 4 ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หน้า 42

5.4.1 ประโยคสองคำแทนง ไ้แทนประโยคคำซึ่งที่ประกอบด้วยคำกริยา (หรือ คำกริยา + คำนาม) และคำลงท้าย เช่น

กิน + เอะ

ทำงาน + เอะ

เอ็ดเอ็ด + เอะ

5.4.2 ประโยคสามคำแทนง ไ้แทนประโยคคำซึ่งที่ประกอบด้วยคำกริยา และคำกริยาอาการขอย หรือคำหลังกริยา หรือคำวิเศษณ์ และคำลงท้าย เช่น

5.4.2.1 ประโยคคำซึ่งที่ประกอบไปด้วยคำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม) และคำกริยาอาการขอย + คำลงท้าย เช่น

กิน + เร็ว ๆ + เอะ

ป้อน + เร็ว ๆ + เอะ

ร้องเพลง + นาน ๆ + เอะ

5.4.2.2 ประโยคคำซึ่งที่ประกอบไปด้วยคำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม) และคำหลังกริยา + คำลงท้าย เช่น

วิ่ง + ไป + เอะ

เจิมจกหมาก + มา + เอะ

ดูชั้น + เย็น + เอะ

เก็บขน + ไว + เอะ

5.4.2.3 ประโยคคำซึ่งที่ประกอบด้วยคำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม) คำวิเศษณ์ และคำลงท้าย เช่น

วิ่ง + เหนื่อย + เอะ

ประเช็ด + เก็บวันนี้ + เอะ

ร้องเพลง + เอย + เอะ

5.4.2.4 ประโยคคำซึ่งที่ประกอบด้วยคำ "เอ็ด" + คำกริยา (คำกริยา + คำนาม) + คำลงท้าย เช่น

เอ็ด + นั่ง + อะ

เอ็ด + รับประทานอาหาร + อะ

เอ็ด + นั่งลง + อะ

5.4.3 ประโยค 4 คำหนึ่ง ไท่เก๋

5.4.3.1 ประโยคคำสั่งที่ประกอบด้วยคำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม)

คำอังกฤษกริยา, คำกริยาอกรรมขอย และคำลงท้าย เช่น

เดิน + ไป + เร็ว ๆ + เอะ

เขียนจดหมาย + มา + ยาว ๆ + เอะ

ทำงาน + ไว + มาก ๆ + เอะ

นอน + เื่อย + จริง ๆ + เอะ

5.4.3.2 ประโยคคำสั่งที่ประกอบด้วยคำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม)

คำอังกฤษกริยา คำวิเศษณ์ และคำลงท้าย เช่น

เดิน + ไป + ทยอยเอะ

ฝึกประคู้ + ไว + เอยเอะ

นั่ง + เื่อย + ทีเอะ

โยน + มา + เทียวนี้เอะ

5.4.3.2 ประโยคคำสั่งที่ประกอบด้วยคำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม) คำกริยา

อกรรมขอย คำวิเศษณ์ และคำลงท้าย เช่น

คุย + มา ๆ + ทยอยเอะ

ทำงาน + ที ๆ + เทียวนี้เอะ

เขียนจดหมาย + ยาว ๆ + ทีเอะ

ร้องเพลง + คัง ๆ + เอยเอะ

5.4.3.3 ประโยคคำสั่งที่ประกอบด้วยคำหน้ากริยา(มา) คำกริยา(หรือคำกริยา ± คำนาม) และคำ "นะ"¹⁰ เช่น

มา + เดิน + นะ

มา + ทำงาน + นะ

มา + นั่งเอน + นะ

¹⁰ประโยคคำสั่งชนิดนี้จะไม่มีการลงท้ายไม่ว่าจะเป็น"เอะ" หรือคำลงท้ายใด ๆ

5.4.3.4 ประโยคคำตั้งที่ประกอบด้วยคำ "เชิญ", คำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม)
คำหลังกริยา และ คำลงท้าย เช่น

เชิญ + เข้า + ไป + คะ
 เชิญ + ออก + มา + คะ
 เชิญ + ชิม(แกง) + หน่อย + คะ
 เชิญ + นั่ง + หน่อย + คะ

5.4.4 ประโยค 5 คำแม่เหล็ก โคนแก้ว

5.4.4.1 ประโยคคำตั้งที่ประกอบด้วยคำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม)
คำหลังกริยา คำกริยากรรมขอบ และคำวิเศษณ์ เช่น

เดิน + ไป + คอบ ๆ + หน่อยเถอะ
 โยนหินสอ + มา + แรง ๆ + เอยเอย
 ห้องจำ + ไว + มาก ๆ + เคี้ยวนี้เถอะ
 นั่งลง + เสีย + ดี ๆ + ทีเถอะ

5 5.4.4.2 ประโยคคำตั้งที่ประกอบด้วย "เชิญ" คำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม)
คำหลังกริยา คำวิเศษณ์ และคำลงท้าย เช่น

เชิญ + เข้า + มา + หน่อย + คะ
 เชิญ + รับประทาน + เสีย + หน่อย + คะ

5.5 ประโยคคำตั้งประเภทแนะนำ

ลักษณะของประโยคชนิดนี้ จะประกอบไปด้วยลักษณะพิเศษ 2 ประการ คือ

5.5.1 ประโยคคำตั้งที่มีคำว่า "ควร" ปรากฏอยู่เสมอ ลักษณะของประโยคชนิดนี้จะประกอบไปด้วย ประธานบุรุษที่ 2 หรือ คำเรียกผู้ฟัง "ควร" คำกริยา (หรือคำกริยา + คำนาม) และคำวิเศษณ์¹² เช่น

เธอ ควร ทำงาน เคี้ยวนี้
 แดง, เธอควร ดอมเขามหาวิทยาลัย

¹² คำวิเศษณ์ ในที่นี้อาจจะมี หรือไม่มีก็ได้แล้วแต่กรณี

5.5.2 ประโยคคำสั่งที่จบลงด้วยดี เสียดีกว่า เช่น

ขอ ไป เสียดีกว่า

คุณ เด็กทำวิทยานิพนธ์ เสียดีกว่า

